

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้า จะเป็นเครื่องช่วยชี้แนวทางในการศึกษาให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ผู้ศึกษาได้ศึกษางานเขียนและผลงานวิจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. แนวความคิดเกี่ยวกับการติดตามผล
2. จุดมุ่งหมายของการติดตามผล
3. วิธีการติดตามผล
4. ข้อมูลที่ควรติดตามผลของผู้สำเร็จการศึกษา
5. ประโยชน์ของการติดตามผล
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษา

แนวคิดเกี่ยวกับการติดตามผล

ประไพ ลิทธิวงศ์ (2536, หน้า 15) กล่าวว่า การติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษา เป็นการศึกษาร່วเกี่ยวกับการทำงานของผู้สำเร็จการศึกษาเหล่านั้นว่าเขาทำงานอะไร ได้ใช้ความรู้ความสามารถที่ได้รับจากสถาบันของตนมากน้อยเพียงใด ตลอดจนมีการติดต่อสถาบันของตนในเรื่องราวต่าง ๆ อย่างไร อันเป็นการประเมินผลการจัดการเรียนการสอนในสถาบันการศึกษานั้นๆ สถาบันการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้และประสบการณ์เพียงพอในอันที่จะทำงานประสบผลสำเร็จ แม้ว่าการเรียนของเขาได้สิ้นสุดลงแล้ว สถาบันการศึกษาต้องรับผิดชอบต่อไปในฐานะผู้ให้ความช่วยเหลือและส่งเสริมผู้สำเร็จการศึกษาเหล่านั้น

คมเพชร ฉัตรสุกกุล (2529, หน้า 117) ได้อธิบายว่า นักเรียนที่สำเร็จการศึกษาไปแล้วอาจจะเรียกว่า “ศิษย์เก่า” เมื่อเขาสำเร็จการศึกษาและออกไปสู่สังคมภายนอกย่อมจะต้องใช้ชีวิตในชุมชนโดยการนำวิถีชีวิตของตนเอง เขาเหล่านั้นอาจจะพบปัญหาต่าง ๆ มากมาย บางคนก็ประสบความสำเร็จในชีวิต มีหลายคนล้มเหลวในการปฏิบัติงานอาชีพ ตามความคาดหวังของโรงเรียนซึ่งมีต่อนักเรียน คาดว่านักเรียนที่สำเร็จการศึกษาได้รับการแนะแนวอย่างดี และประสบความสำเร็จทุกคน แต่อย่างไรก็ตามความคาดหวังดังกล่าวอาจจะไม่ถูกต้องทั้งหมด ดังนั้นการติดตามผลนักเรียนที่สำเร็จไปแล้วจะทำให้ทราบว่า นักเรียนที่ได้รับการแนะแนวไปแล้วประสบความสำเร็จในโครงการแนะแนวอย่างไรบ้าง

ตลอดจนมีความต้องการจะได้รับความช่วยเหลืออะไรอีกหรือไม่ ส่วน พนม ลิ้มอารีย์ (2533, หน้า 229) กล่าวว่า การติดตามผลนักเรียนที่ออกจากโรงเรียนไปแล้ว จัดว่าเป็นด้านที่สำคัญที่สุดของการติดตามผล เพราะใช้เพียงแต่จะได้ข้อมูลอันแสดงถึงพัฒนาการของนักเรียนที่ออกจากโรงเรียนไปแล้ว ซึ่งเปรียบเสมือนผลผลิตของโรงเรียน แต่ยังทำให้ได้ข้อมูลต่าง ๆ ที่ช่วยสะท้อนให้เห็นผลของหลักสูตร การเรียนการสอน บริการและกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีในโรงเรียนซึ่งทางโรงเรียนได้จัดให้กับนักเรียนอีกด้วยว่าสิ่งเหล่านี้มีคุณค่าและประโยชน์ต่อนักเรียนมากน้อยเพียงใด เมื่อนักเรียนออกจากโรงเรียนไปแล้ว และ วชิร ทรัพย์มี (2539 หน้า 110) มีความเห็นว่า การติดตามผลจะทำให้ได้ข้อมูลที่จะนำมาใช้ในการพิจารณาปรับปรุงหลักสูตรว่าวิชาใดมีประโยชน์ในการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพ วิชาใดสมควรจะคงไว้ในหลักสูตร และควรได้มีการปรับปรุงเนื้อหาวิชาใดบ้าง

จากแนวคิดดังกล่าว จะเห็นได้ว่าการติดตามผลมีส่วนที่เหมือนกันคือ เป็นกระบวนการที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้สำเร็จการศึกษา เพื่อจะทำให้ได้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนของสาขาวิชาและความสามารถในการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษา ซึ่งข้อมูลเหล่านี้สามารถใช้เป็นแนวทางในการพิจารณาปรับปรุงหลักสูตรตลอดจนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น นอกจากนี้การติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษานี้ยังเป็นการแสดงให้เห็นถึงความห่วงใยและความสนใจของสถาบันที่มีต่อผู้สำเร็จการศึกษาอีกด้วย

จุดมุ่งหมายของการติดตามผล

Stoop and Others (อ้างใน พัชรวิวรรณ กิจมี, 2539, หน้า 8) ได้กล่าวว่าจุดมุ่งหมายในการติดตามผล คือ

1. เพื่อเป็นการให้กำลังใจแก่นักเรียนเก่าว่า โรงเรียนยังมีความสนใจในความก้าวหน้าและความสะดวกสบายของตน

2. เพื่อเป็นการวิเคราะห์ผลของหลักสูตร

3. เพื่อให้ทราบเรื่องราวต่างๆ เกี่ยวกับงานอาชีพ

4. เพื่อใช้เก็บข้อมูลในการปรับปรุงหลักสูตร

5. เพื่อใช้ฝึกฝนนักเรียนตามความต้องการของสังคม

6. เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพิจารณาป้องกันการออกจากโรงเรียนกลางคัน

7. เพื่อฝึกให้นักเรียนเป็นผู้ที่สามารถปรับตัวและพอใจในการเป็นสมาชิกที่ดีของชุมชน

8. เพื่อจัดบริการแนะแนว และจัดการศึกษา

สำหรับ จำเนียร ช่างโชติ (2532, หน้า 154-155) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษา ไว้ดังนี้

1. เพื่อทราบข้อสนเทศหรือข้อมูล เกี่ยวกับสภาพและปัญหาต่าง ๆ ที่นักเรียนซึ่งออกจากโรงเรียนไปแล้วต้องประสบ

2. เพื่อรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ มาใช้ในการประเมินผลงานแนะแนวและเพื่อพิจารณาปรับปรุงหลักสูตรและ โครงการเรื่องการสอนของโรงเรียนให้ดีขึ้น โดยถือว่าประสบการณ์ของศิษย์เก่าเป็นแนวทาง

3. เพื่อตรวจสอบว่านักเรียนเก่าของโรงเรียนมีความพร้อมในการศึกษาต่อ เพื่อประกอบอาชีพต่าง ๆ ตามความต้องการในโลกของงานหรือยัง

4. เพื่อติดต่อกับนักเรียนที่ออกจากโรงเรียนไปแล้วทั้งหมดเป็นระยะ ๆ เช่น 1 ปี 3 ปีหรือ 5 ปี สำหรับการให้ความช่วยเหลือต่อไป

5. เพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่าง โรงเรียน นักเรียนและชุมชน

6. เพื่อรวบรวมข้อสนเทศเกี่ยวกับโอกาสในงานอาชีพต่าง ๆ ที่จะเป็นประโยชน์แก่นักเรียนปัจจุบัน

7. เพื่อทราบความคิดเห็นของนักเรียนเก่า สำหรับนำมาปรับปรุงโครงการต่าง ๆ ของโรงเรียนให้สนองความต้องการของนักเรียน

8. เพื่อจัดบริการปรึกษาแก่นักเรียนเก่าของโรงเรียน อันเป็นบริการต่อเนื่อง

9. เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียนปัจจุบัน เช่น การติดตามผลหลังจากการให้คำปรึกษา การเลือกวิชาเรียน การเลือกศึกษาต่อและอาชีพไปแล้ว

10. เพื่อศึกษาพิจารณาความต้องการของชุมชนและสถาบันการศึกษาในระดับชั้นสูงต่อไป

สรุปได้ว่า จุดมุ่งหมายในการติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษา ก็เพื่อนำไปพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนให้มีความทันสมัยและสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน และเพื่อให้ทราบว่านักเรียนที่จบไปแล้ว ประสบความก้าวหน้าและความสำเร็จในงานอาชีพและสังคมมากน้อยเพียงใด

วิธีการติดตามผล

การติดตามผลสามารถกระทำได้หลายวิธี จะใช้วิธีการแบบใดขึ้นอยู่กับความต้องการและความเหมาะสม ดังนั้นผู้ที่ทำการติดตามผลจึงต้องพิจารณาเครื่องมือหรือวิธีการที่จะนำมาใช้

คมเพชร ฉัตรสุกกุล (2529, หน้า 160-161) ได้อธิบายถึงวิธีการติดตามผลที่น่าสนใจ ดังนี้

1. การใช้แบบสอบถามหรือแบบสำรวจ การสร้างเครื่องมือนี้จะต้องพิจารณาจากขอบข่ายของงาน แล้วนำมาสร้างเป็นข้อคำถาม และให้นักเรียนได้ประเมินผลบริการเหล่านั้น นอกจากจะมีคำถามดังกล่าวแล้ว จะต้องมียคำถามปลายเปิดเพื่อให้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดบริการด้วย

2. การสัมภาษณ์ บางครั้งทางโรงเรียนอาจจะใช้วิธีการสัมภาษณ์นักเรียนโดยตรง ซึ่งได้รับข้อมูลที่มีประโยชน์ต่อการแนะแนว แต่วิธีการนี้อาจจะกระทำได้น้อยมากเพราะเสียเวลามากเกินไป แต่อย่างไรก็ตามการสัมภาษณ์ก็อาจจะยังมีความจำเป็นที่ต้องมาใช้บ้าง เพราะอาจจะได้รับข้อมูลที่ลึกซึ้งและมีโอกาสถามได้กว้างขวางมากขึ้น

3. การใช้โทรศัพท์ ในชุมชนบางแห่งอาจจะใช้โทรศัพท์ในการติดตามผลได้เพราะเป็นการสะดวก แต่อย่างไรก็ตามการใช้โทรศัพท์ก็มีขอบเขตจำกัด เช่นเดียวกับการสัมภาษณ์ กล่าวคือ เสียเวลามากและการพูดโทรศัพท์นั้นจะต้องใช้เวลาจำกัดด้วย ดังนั้นวิธีการนี้อาจจะใช้ในกรณีที่จำเป็นเท่านั้น

4. การวิจารณ์โรงเรียน นักเรียนที่สำเร็จการศึกษาไปแล้วย่อมถือว่าได้มีประสบการณ์โดยตรงจากการจัดการศึกษาของโรงเรียน ศิษย์เก่าเหล่านี้ควรจะได้รับ การสนับสนุนให้แสดงความคิดเห็นวิพากษ์วิจารณ์ การดำเนินงานของโรงเรียนว่ามีการจัดโปรแกรมต่างๆ เป็นอย่างไรบ้าง เช่น เขาประสบความสำเร็จทางการศึกษาหรือไม่ หลังจากสำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนหรือได้ประกอบอาชีพหรือไม่ การตอบนี้จะเป็นไปอย่างอิสระ ถึงแม้ว่าจะเป็น การตอบแบบอัตโนมัติก็ถือเป็นประโยชน์และอาจจะนำไปใช้เป็นการปรับปรุงโรงเรียนต่อไป

5. การเปิดโอกาสให้มีการอภิปรายกลุ่ม ในการอภิปรายกลุ่มนั้นสมาชิกจะได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็น กล่าวถึงจุดอ่อนของโครงการ มีการเสนอแนะปรับปรุง โดยปกติมักจะเป็นนักเรียนปัจจุบันที่ร่วมกันอภิปราย ผลจากการอภิปรายกลุ่มนั้นจะนำไปปรับปรุงการดำเนินโครงการต่อไป

วัชร ทรัพย์มี (2531, หน้า 111) กล่าวว่า การติดตามผลมีหลายวิธีดังนี้

1. วิธีการสัมภาษณ์เป็นการส่วนตัวกับบุคลากรต่างๆ หรือกับผู้ปกครอง
2. วิธีประชุมศิษย์เก่าเพื่อไต่ถามความเคลื่อนไหวของศิษย์เก่า ครู และนักแนะแนวควรจะติดต่อกับนักเรียนที่ออกจากโรงเรียนไปแล้วอยู่เสมอ โดยเฉพาะผู้แทนรุ่นต่างๆ เพื่อเป็นประโยชน์ในการติดต่อสื่อสารระหว่างกันและกัน
3. วิธีใช้แบบสอบถามเพื่อติดตามผลนักเรียน เป็นวิธีที่ประหยัดเวลาเหมาะสำหรับติดตามผลนักเรียนที่ออกจากโรงเรียนไปแล้ว

วิธีต่าง ๆ เหล่านี้ แต่ละวิธีก็จะมีจุดเด่นและจุดด้อย ดังนั้นในการเลือกวิธีต่าง ๆ มาใช้ ควรเลือกในวิธีที่มีข้อบกพร่องให้น้อยที่สุด และเหมาะสมกับสถานการณ์

สงวน สุทธิเลิศอรุณ (2530, หน้า 27) กล่าวว่า เมื่อดำเนินงานติดตามผลได้เสร็จสิ้นแล้วก็จำเป็นต้องจัดระเบียบข้อมูลที่ได้รับและรวบรวมมา และสรุปรวมทั้งเขียนข้อเสนอแนะ เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงโปรแกรมการแนะแนว โปรแกรมการจัดและการดำเนินงานการศึกษาของโรงเรียน ข้อสรุปทั้งหลายควรจะให้ชัดเจน รัดกุม ไม่ยาวเยิ่นเย้อ การเขียนรายงานและข้อเสนอแนะควรจะให้ชัดเจน เข้าใจง่าย และนำผลมาปฏิบัติได้ ข้อควรคำนึงก็คือ ในการจัดการติดตามผลทุกครั้ง ควรมุ่งที่ผลเพื่อนำมาปรับปรุงบริการ แนะนำหลักสูตรของโรงเรียน หรือการดำเนินการของโรงเรียน และควรใช้วิธีการที่ง่ายต่อการปฏิบัติ แต่ให้ได้ผลอันจะนำมาช่วยในการปรับปรุงในด้านต่างๆ ดังกล่าว และควรจัดให้บริการติดตามผลเป็นงานที่ทำหายหรือดึงดูดความสนใจให้คณะบุคลากรของโรงเรียนอยากเข้ามาร่วมงานด้วย ซึ่งถ้าหากว่าเป็นเช่นนี้แล้ว โปรแกรมการจัดวางตัวบุคคลและการติดตามผลก็จะประสบผลสำเร็จได้เป็นอย่างดี

ข้อมูลที่ควรติดตามผลของผู้สำเร็จการศึกษา

ในการติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษานั้น ควรจะได้มีการวางกรอบแนวคิดในการติดตามไว้ก่อนว่า ผู้ติดตามผลต้องการทราบข้อมูลอะไรบ้าง และต้องการคำตอบที่เจาะลึกในเรื่องใดบ้าง เพื่อนำไปสร้างเครื่องมือในการใช้เก็บข้อมูลมาทำการศึกษาได้ถูกต้องตามความต้องการของผู้ติดตามผล โดยทั่วไป ข้อมูลที่ควรสอบถามจะมีลักษณะเนื้อหาต่อไปนี้

1. ลักษณะ ประเภทของงานอาชีพที่ทำในปัจจุบัน
2. ระยะเวลาของการหางานทำหลังจากสำเร็จการศึกษา

3. ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการหางานทำ
 4. ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการทำงาน
 5. มีการเปลี่ยนแปลงการประกอบอาชีพหรือไม่
 6. งานที่ทำอยู่ตรงกับสาขาวิชาที่เรียนหรือไม่
 7. รายได้ที่ได้รับจากการทำงาน
 8. ประโยชน์ของเนื้อหาวิชาแต่ละวิชาที่ถูกนำไปใช้ในการทำงาน
 9. ประโยชน์ที่ได้รับจากการนำความรู้และประสบการณ์ไปประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวัน
- ของตน โอกาสความก้าวหน้าของงานที่ทำ

10. ความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับเพียงพอต่อการนำไปใช้ในการทำงานหรือไม่
11. ความคิดเห็นต่อสภาพและหลักสูตรในการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน
12. ความคิดเห็นต่อบริการแนะแนว และกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น
13. สำหรับผู้ที่ไม่ได้ศึกษาต่อหลังจากจบการศึกษาจากโรงเรียนแล้ว ใช้เวลานานเท่าใด

ในการหางานทำ

ถ้าผู้ติดตามต้องการทราบผลของการศึกษาต่อในระดับสูงของผู้สำเร็จการศึกษาด้วย ก็ควรจะสอบถามเพิ่มเติมในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาต่อ ดังนี้

1. สาขา และสถาบันการศึกษาที่ได้ศึกษาต่อในระดับสูง
2. ปัญหาและอุปสรรคต่อความสำเร็จในการศึกษา
3. ความรู้ เนื้อหาในวิชาการต่าง ๆ ที่มีอยู่ในหลักสูตรเพียงพอหรือไม่ในการใช้เป็นพื้นฐาน ในการศึกษา

4. ได้รับประโยชน์จากบริการแนะแนวศึกษาต่อมากน้อยเพียงใด

ข้อมูลต่าง ๆ ที่จะนำไปใช้ในการสอบถามผู้สำเร็จการศึกษานี้ ควรปรับให้เข้ากับความต้องการของผู้ติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษาด้วย เพื่อให้เหมาะสมกับความจำเป็นที่ต้องใช้ข้อมูลในการศึกษา นอกจากนี้แล้วสิ่งที่ผู้ติดตามผลควรจะคำนึงถึงก็คือ ถ้าเราต้องการทราบผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษา ว่ามีข้อดีและข้อบกพร่องที่ควรแก้ไขบ้าง เราคงจะสอบถามจากผู้สำเร็จการศึกษาฝ่ายเดียวไม่ได้ ควรจะต้องสอบถามจากผู้บังคับบัญชาหรือหัวหน้างานของผู้สำเร็จการศึกษาด้วย จึงจะทำให้ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนั้นสมบูรณ์ยิ่งขึ้น (สุภาวงศ์ เทียนนิมิตร, 2542 หน้า 8-9)

ประโยชน์ของการติดตามผล

สวณ สุทธิเลิศอรุณ (2530, หน้า 117) ได้อธิบายถึงประโยชน์ที่สำคัญของการติดตามผลไว้ดังนี้

1. ใช้เป็นข้อมูลในการแก้ไขปรับปรุงหลักสูตร
 2. ใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงโครงการแนะแนว
 3. ทำให้ทราบความต้องการที่แท้จริงของนักเรียน และความจำเป็นก่อนหลังที่นักเรียนสมควรจะได้รับความช่วยเหลือ
 4. ใช้เป็นข้อมูลในการติดตามนักเรียนเป็นรายบุคคล และกลุ่มที่ได้คัดเลือกแล้ว
 5. ใช้เป็นข้อมูลในการให้ข้อเสนอแนะแก่นักเรียน
 6. ใช้เป็นข้อมูลสำหรับครู อาจารย์ จะได้เห็นความสำคัญของการจัดประสบการณ์ให้แก่
- นักเรียน ซึ่งจะมีผลต่อความสำเร็จ หรือความล้มเหลวของนักเรียน

สำหรับ สมเดช มุงเมือง (2532, หน้า 26-27) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษา ไว้ดังนี้

1. เพื่อช่วยในการแก้ไข ปรับปรุงหลักสูตรให้สนองความต้องการของนักเรียน
 2. เพื่อช่วยปรับปรุงโครงการแนะแนว ให้มีประสิทธิภาพบรรลุผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย
 3. เพื่อช่วยให้ทราบว่าผู้ใดต้องการความช่วยเหลือต่อไปอีก
 4. เพื่อช่วยให้ทราบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังจากที่นักเรียนได้รับคัดเลือกเข้าเรียน
- ในโปรแกรมต่าง ๆ นอกจากนี้ยังจะช่วยให้ทราบว่านักเรียนมีความดีเด่นด้านใด ต้องการเสริมสมรรถภาพด้านใดเพิ่มเติม หรือพัฒนาด้านใดอีก
5. เพื่อให้ครูแนะแนวทราบว่า ควรให้ข้อเสนอแนะชนิดใดแก่นักเรียน ทั้งที่ศึกษาอยู่หรือจบจากโรงเรียนไปแล้ว
 6. เพื่อช่วยเสนอข้อมูลให้แก่คณะครูอาจารย์ เพื่อให้อำนวยการเรียนการสอนได้ดียิ่งขึ้น มีความเข้าใจธรรมชาติและความต้องการของผู้เรียน
 7. เพื่อช่วยให้ข้อมูลแก่ผู้บริหาร โรงเรียนเพื่อปรับปรุงการจัดการศึกษาและบริการต่าง ๆ ให้สนองความต้องการของนักเรียนและช่วยให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการศึกษาเล่าเรียนอย่างราบรื่น

จะเห็นได้ว่าข้อมูลที่ได้รับเหล่านี้จะมีคุณค่า และเป็นประโยชน์อย่างมากสำหรับผู้บริหารการศึกษา และผู้รับผิดชอบดูแลในการจัดการศึกษา เพราะการติดตามผลไม่เพียงแต่เป็นการประเมินผลโปรแกรมการเรียนการสอน และผู้เรียนเท่านั้น แต่ยังเป็นสิ่งที่สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการช่วยเหลือผู้สำเร็จการศึกษาในการปรับตัวให้เข้ากับสภาพของงาน เพื่อให้การทำงานดีขึ้น มั่นคงขึ้น เพื่อนำข้อบกพร่องต่าง ๆ ไปปรับปรุงแก้ไขการจัดการเรียนการสอนและพัฒนาหลักสูตรให้ดียิ่งขึ้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษา

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษานั้น ได้มีบุคคลต่าง ๆ ได้ทำการศึกษาไว้หลายเรื่อง ซึ่งผู้ศึกษาจะได้นำเสนอเพื่อเป็นแนวทางประกอบการติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษาดังนี้

วิไลวรรณ เอี้ยวเจริญ(2530, หน้าบทคัดย่อ)ติดตามผลบัณฑิตสาขาวิชาภาษาและวรรณคดี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้สำเร็จการศึกษา ปีการศึกษา 2521-2528 จากการติดตามผลพบว่าผู้สำเร็จการศึกษานำความรู้และประสบการณ์จากการศึกษาที่ได้จากภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออกไปใช้ในการบริหารงานได้ประโยชน์น้อย นำไปใช้ในการสอนระดับปานกลาง เกี่ยวกับด้านการทำนันทนบัณฑิตสามารถนำความรู้และประสบการณ์ด้านมนุษยสัมพันธ์ไปใช้ประโยชน์ได้มากในเรื่องการปรับตัวเข้ากับเพื่อนร่วมงาน และงานในหน้าที่ ที่ต้องรับผิดชอบในด้านการจัดการเรียนการสอนให้คำนึงถึงการนำไปปฏิบัติในวิชาชีพด้วย โดยสอนภาคปฏิบัติควบคู่ไปกับภาคทฤษฎีด้วย ควรสอนให้ได้รับประสบการณ์ตรงมาก ๆ คือ จัดให้มีการฝึกงานตามสถานที่ต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับความสนใจและความถนัดของแต่ละคน ก่อนสำเร็จการศึกษา สำหรับข้อเสนอแนะจากการวิจัย พบว่า นักศึกษาได้เรียนแต่ภาคทฤษฎีโอกาสฝึกปฏิบัติมีไม่มาก ควรเพิ่มชั่วโมงปฏิบัติในการสร้างศรัทธาในวิชาชีพนั้นภาควิชาฯ ควรหาทางทำให้บัณฑิตศรัทธาในวิชาชีพมากขึ้น โดยมุ่งการเรียนการสอน ความร่วมมือของอาจารย์ผู้สอน ด้วยการให้ผู้สอนกำหนดจุดประสงค์ในการสอนให้ชัดเจน ทั้งควรให้ความรู้คุณธรรมควบคู่กันไป

สำหรับ คณีย์ สุทธิพจน์ (2533,หน้าบทคัดย่อ) ได้ทำการติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาวิชาการ โรงแรม สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ระหว่างปีการศึกษา

2526-2532 ซึ่งปฏิบัติงานในหน้าที่บุคลากรด้านการ โรงแรมในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 24 โรงแรม รวม 143 คน และผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษา จำนวน 94 คน ผลการวิจัยพบว่าผู้สำเร็จการศึกษา เห็นด้วยกับคำถามเกี่ยวกับหลักสูตรในด้านจุดมุ่งหมายอยู่ในระดับมาก ด้านเนื้อหาเพื่อการประยุกต์ไป ใช้ในการปฏิบัติงาน ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการฝึกงานอยู่ในระดับกลาง ความคิดเห็น ของผู้สำเร็จการศึกษาในด้านการนำความรู้ความสามารถทางด้านวิชาการไปใช้ ความรู้ความสามารถ พิเศษ ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ บุคลิกภาพของผู้ให้บริการ ทักษะติดต่อวิชาชีพและ มนุษยสัมพันธ์ มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

เรไร ธราวิจิตรกุล (2536, หน้า 73-78) ได้ทำการติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษา สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตภาคพายัพเชียงใหม่ ระหว่างปีการศึกษา 2531-2533 ซึ่งปฏิบัติงาน ในนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ จังหวัดลำพูน จำนวน 137 คน หัวหน้างานของผู้สำเร็จการศึกษาจำนวน 32 คน ผลการศึกษาสรุปได้ว่า หัวหน้างานมีความคิดเห็นว่าผู้สำเร็จการศึกษามีความสามารถในการ ปฏิบัติงานโดยส่วนรวมอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านคือ ด้านความสามารถทางวิชาการ ด้าน เทคนิคทักษะและวิธีปฏิบัติงาน ด้านบุคลิกภาพและคุณลักษณะส่วนตัว และด้านทัศนคติต่ออาชีพพบว่า อยู่ในระดับดีทุกด้าน ส่วนผู้สำเร็จการศึกษามีความคิดเห็นว่า ผลการจัดการศึกษาของวิทยาเขต เพื่อนำ ไปใช้ในการปฏิบัติงานโดยส่วนรวม มีความเหมาะสมในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านจะ พบว่า ด้านเนื้อหาวิชาที่นำมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานและด้านความรู้ ประสพการณ์ที่ได้รับจากการ ศึกษาจากวิทยาเขตเพื่อนำมาใช้ในการปฏิบัติงานมีความเหมาะสมในระดับมาก แต่ด้านการจัดการ ศึกษาภาคปฏิบัติมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ในการจัดการศึกษาภาคปฏิบัติ หัวหน้างาน เสนอแนะว่า วิทยาเขตควรจัดสอนโดยเน้นการทำงานอย่างมีระบบ เน้นการบำรุงรักษาและ การใช้ เครื่องมืออย่างถูกวิธี ผู้สำเร็จการศึกษาเสนอแนะว่า วิทยาเขตควรจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับ เทคโนโลยีใหม่ ๆ ทั้งหัวหน้างานและผู้สำเร็จการศึกษาเสนอว่า วิทยาเขตควรสอนภาษาอังกฤษ โดยเน้น ด้านสนทนาและนักศึกษาทุกคนควรได้มีฝึกงานในช่วงปิดภาคเรียน ประมาณ 1-2 เดือน

นอกจากนี้ สุวัฒน์ วิบูลย์ศิริรัตน์ (2539, หน้าบทคัดย่อ) ได้ทำการติดตามผลการปฏิบัติงานของ ผู้สำเร็จการศึกษา ระดับปริญญาตรี สาขาวิศวกรรมคอมพิวเตอร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ สถาบัน เทคโนโลยีราชมงคล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ ผู้สำเร็จการศึกษาที่สำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2534-2538 จำนวน 109 คน และผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษา จำนวน 96 คน ผลการวิจัยปรากฏว่า ผู้บังคับบัญชาและผู้สำเร็จการศึกษามีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า ผู้สำเร็จการศึกษามีความรู้ความ

สามารถทางวิชาการ โดยเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ที่ดี ในเรื่องการประมวลผลข้อมูลการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นภายในระบบคอมพิวเตอร์ และการต่ออุปกรณ์ที่ใช้ร่วมกับระบบคอมพิวเตอร์ ส่วนคุณลักษณะในการปฏิบัติงาน ผู้บังคับบัญชามีความเห็นว่าคุณลักษณะในการปฏิบัติงานโดยเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ที่ดี ในเรื่องมีมนุษยสัมพันธ์ มีความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน และมีการยอมรับในความคิดเห็นของผู้อื่น สำหรับความคิดเห็นของผู้สำเร็จการศึกษาต่อปัญหาในการปฏิบัติงานพบว่า มีปัญหาเกี่ยวกับความก้าวหน้าในการทำงานมากที่สุด

ส่วน ฉัตรปรี อยู่เย็น (2539, หน้าบทคัดย่อ) ได้ทำการติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีบริหารธุรกิจ สาขาวิชาเอกระบบสารสนเทศ คณะบริหารธุรกิจ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ ผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ปีการศึกษา 2533-2535 จำนวน 142 คน และผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษา จำนวน 142 คน ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ทั้งผู้สำเร็จการศึกษา และผู้บังคับบัญชามีความเห็นส่วนใหญ่สอดคล้องกันในการประเมินการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษา ในด้านการประเมินความสามารถพื้นฐานทางธุรกิจได้แก่การใช้ภาษาไทยธุรกิจ โดยเฉลี่ยในระดับดี และความสามารถพื้นฐานทางธุรกิจได้แก่การบริหารงานสำนักงาน การบัญชี การเงินธุรกิจ การตลาด การวิเคราะห์ธุรกิจเชิงสถิติ การใช้ภาษาอังกฤษธุรกิจ กฎหมายธุรกิจ โดยเฉลี่ยในระดับพอใช้ ส่วนในด้านความสามารถทางสารสนเทศ ได้แก่ การใช้โปรแกรมสำเร็จรูประบบต่าง ๆ ข่าวสารเพื่อการบริหาร ระบบบริหารฐานข้อมูล โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับดี และด้านความสามารถทางสารสนเทศ ได้แก่ การสื่อสารข้อมูล การประมวลผลแฟ้มข้อมูล โครงสร้างข้อมูล ได้แก่การสื่อสารข้อมูล การประมวลผลแฟ้มข้อมูล การวิเคราะห์และออกแบบระบบ การประยุกต์ใช้โปรแกรมโคบอล วิศวกรรมซอฟต์แวร์ โปรแกรมภาษาปาสคาล อาร์พีซี ภาษาซี ภาษาแอสเซมบลี โดยเฉลี่ยในระดับพอใช้ ส่วนด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ได้แก่ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การทำงานได้ผลมีประสิทธิภาพ บุคลิกภาพดี ความมีมนุษยสัมพันธ์โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

สำหรับแสง แสนสิงห์ชัย (2540, หน้า 65-71) ได้ติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาวិทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงราย ประชากรเป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาวิชาการบัญชีและสาขาวิชาการตลาดจากวิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงราย ระหว่างปีการศึกษา 2534-2538 ซึ่งปฏิบัติงานในสถานประกอบการเอกชน ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย จำนวน 81 คน และประชากรเป็นหัวหน้างานของผู้สำเร็จการศึกษา จำนวน 19 คน ผลการศึกษาค้นคว้าได้ดังนี้ หัวหน้างาน

มีความคิดเห็นว่า ผู้สำเร็จการศึกษามีความสามารถในการปฏิบัติงานโดยส่วนรวมอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน ด้านความสามารถทางวิชาการ ด้านเทคนิคทักษะและวิธีปฏิบัติงาน ด้านบุคลิกภาพ และด้านทัศนคติต่ออาชีพพบว่า อยู่ในระดับดีทุกด้าน ทางด้านผู้สำเร็จการศึกษามีความคิดเห็นว่า การจัดการศึกษาของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงรายโดยส่วนรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เพื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่าด้านความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับจากการศึกษาจากวิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงราย ด้านความเหมาะสมในการจัดการศึกษาภาคปฏิบัติมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

นอกจากนี้ ดวงพร หุตะจุฑะ, สันติ นุษปฤกษ์, สุภกิจ หุตะสิงห์ และราชันย์ อัสวเวศน์ (2540,หน้าบทคัดย่อ) ได้ติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี คณะศิลปกรรม สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพะเยา วิชาเอกการออกแบบพาณิชย์ศิลป์-ศิลป์การถ่ายภาพ ปีการศึกษา 2537-2538 พบว่า บัณฑิตมีงานทำร้อยละ 64.8 ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในการทำงานค่อนข้างมาก ทั้งในด้านผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน ความน่าสนใจของงาน สภาพแวดล้อม และความก้าวหน้า มีความพึงพอใจระดับปานกลางในด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการ โดยภาพรวมผู้บังคับบัญชายอมรับ ในประสิทธิภาพการทำงานค่อนข้างมากถึงมาก ทั้งในด้านมนุษยสัมพันธ์กับผู้ร่วมงานและคนทั่วไป รวมทั้งความสามารถในการปฏิบัติงาน ด้านการจัดการเรียนการสอนบัณฑิตและผู้บังคับ-บัญชามีความเห็นสอดคล้องกันในเรื่องการให้ความสำคัญในการเรียนรู้จากการปฏิบัติ ซึ่งรวมถึงการฝึกงานก่อนจบการศึกษา และทักษะเพิ่มเติมด้านคอมพิวเตอร์

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งนี้ คือการปรับหลักสูตรการเรียนการสอนให้มีสัดส่วนในการฝึกปฏิบัติมากขึ้น ซึ่งหมายรวมถึงการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ให้พอเพียง หรือเพิ่มระยะเวลาการฝึกงานเพื่อสร้างโอกาสในการฝึกปฏิบัติจากแหล่งงานที่มีความพร้อมมากกว่า ในด้านเนื้อหาหลักสูตรและอาจารย์ผู้สอนต้องปรับให้สอดคล้องกับตลาดแรงงาน หรือเชิญผู้เชี่ยวชาญจากภายนอกมาให้ความรู้กับนักศึกษา เพื่อให้ทราบความเคลื่อนไหวของวงการทางด้านนี้

สำหรับ ดวงพร อ่อนหวาน (2542,หน้าบทคัดย่อ) ได้ทำการติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีสาขาการจัดการทั่วไป คณะบริหารธุรกิจ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลวิทยาเขตภาคพายัพ ปีการศึกษา 2535-2540 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ผู้สำเร็จการศึกษามีจำนวน 98 คน ผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษา จำนวน 77 คน ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ผู้สำเร็จการศึกษามีความคิดเห็นว่าการจัดการศึกษาของหลักสูตรอยู่ในระดับดีมาก ความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับจากการ

ศึกษาในหลักสูตร สามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ด้านผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จ การศึกษามีความคิดเห็นว่าผู้สำเร็จการศึกษามีความสามารถทางด้านวิชาการ อยู่ในระดับมากที่สุด มีความสามารถทางด้านเทคนิคทักษะและวิธีปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก มีบุคลิกภาพและคุณลักษณะ ส่วนตัวอยู่ในระดับมากที่สุด และทัศนคติต่ออาชีพอยู่ในระดับมากที่สุด ผู้สำเร็จการศึกษาได้ให้ ข้อเสนอแนะควรเพิ่มวิชาทางด้านคอมพิวเตอร์ และภาษาอังกฤษ เพราะจำเป็นในการปฏิบัติงาน และ ควรจัดหาอาจารย์พิเศษจากสถานประกอบการที่มีประสบการณ์จริงมาสอนเพิ่มในหลาย ๆ วิชา ซึ่งจะ ทำให้ได้รับความรู้ทั้งภาคทฤษฎี พร้อมประสบการณ์จริงเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน

จากการศึกษาเอกสารและงานที่เกี่ยวข้องกับการติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษา จะเห็นได้ว่า วัตถุประสงค์ส่วนใหญ่ต้องการติดตามว่าผลผลิตที่สถานศึกษาผลิตออกป้อนั้น สามารถตอบสนองต่อ ความต้องการของตลาดแรงงานและสถานประกอบการหรือสังคมได้มากน้อยเพียงใดปฏิบัติงานได้ อย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่ มีปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานอย่างไร เป็นไปตามวัตถุประสงค์ หรือจุดมุ่งหมายของหลักสูตรหรือของสถาบันการศึกษานั้น ๆ หรือไม่